

Valstybės tarnautojo nušalinimas nuo pareigų

2016-08-30

Vilnius

Valstybės tarnautojo nušalinimas nuo pareigų

Taikoma:

karjeros valstybės tarnautojams
pakaitiniams
politinio asmeninio pasitikėjimo
statutiniams

NUŠALINIMAS

VTĮ 34

Netaikoma:

politikams;
teisėjams, prokurorams;
Lietuvos banko tarnautojams;
kariams;
viešųjų įstaigų darbuotojams;
darbuotojams, dirbantiems pagal darbo
sutartis;
žvalgybos pareigūnams;
valstybės pareigūnams

Tiek savo iniciatyva, tiek gavęs teisėsaugos institucijų privalomai vykdyti nurodymą, **sprendimą dėl nušalinimo priima į pareigas priimantis asmuo**, o kai valstybės tarnautoją į pareigas priima Seimas, Vyriausybė, savivaldybės taryba, – Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko, savivaldybės mero sprendimu

Privalomai

Pasirinktinai

Privalomas nušalinimas

valstybės tarnautojas darbo vietoje pasirodė neblaivus

- tarnautojas nušalinamas likusiam tos dienos (pamainos) darbo laikui
- procedūriškai neregamentuota, kokia tvarka ir būdais turi būti fiksuojamas valstybės tarnautojo neblaivumo faktas. Esant šioms aplinkybėms, valstybės tarnautojo neblaivumo faktas turėtų būti fiksuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2008 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. V-132 patvirtintomis Nušalinimo nuo darbo dėl neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nuo psichiką veikiančių medžiagų metodinės rekomendacijomis.
- pradėti tarnybinio nusižengimo procedūrą

jeigu nėra pareigų, į kurias valstybės tarnautojas gali būti perkeltas Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka jam uždraudus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija.

- nušalinamas Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka atliekamo patikrinimo laikotarpiui (iki 40 d.)

kitų įstatymų nustatytų subjektų sprendimu

- Pagal Baudžiamojo proceso kodekso normas, laikinas nušalinimas nuo pareigų (BPK 157 str.) yra viena iš šiuo įstatymu numatytų procesinės prievartos priemonių (BPK III dalies „Procesinės prievartos priemonės“ XII skyrius „Kitos procesinės prievartos priemonės“), kuri gali būti taikoma pradėjus ikiteisminį tyrimą arba perdavus baudžiamąją bylą į teismą. BPK 157straipsnyje nustatyta, kad nusikalstamos veikos tyrimo metu ikiteisminio tyrimo teisėjas, gavęs prokuroro prašymą, nutartimi turi teisę laikinai nušalinti įtariamąjį nuo pareigų ar laikinai sustabdyti teisę užsiimti tam tikra veikla, jei tai būtina, kad būtų greičiau ir nešališkiau ištirta nusikalstama veika ar užkirsta įtariamajam galimybė daryti naujas nusikalstamas veikas.
- Nutartis laikinai nušalinti įtariamąjį nuo pareigų siunčiama įtariamojo darbdaviui vykdyti. Laikinas nušalinimas nuo pareigų ar laikinas teisės užsiimti tam tikra veikla sustabdymas negali trukti ilgiau kaip šešis mėnesius. Prireikus šios priemonės taikymas gali būti pratęstas dar iki trijų mėnesių. Pratęsimų skaičius neribojamas. Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka neteisėtu ir (ar) nutraukti šios procesinės prievartos priemonės taikymą, turi būti ginčijamas ne darbdavio, bet tardytojo (nagrinėjamu atveju – prokuroro) sprendimas (nutarimas).
- Paprastai ikiteisminio tyrimo pareigūnas nurodo įstaigai, ar reikalinga pradėtinio tarnybinio nusižengimo procedūrą. Tokio nurodymo negavus, rekomenduotina kreiptis į ikiteisminio tyrimo pareigūną, prašant informacijos apie konkretaus valstybės tarnautojo veiksmus/neveikimą dėl pareigų vykdymo. Gavus informaciją, jog valstybės atnautojas įtariamasis dėl netinkamo pareigų vykdymo - pradėti tarnybinio nusižengimo procedūrą.

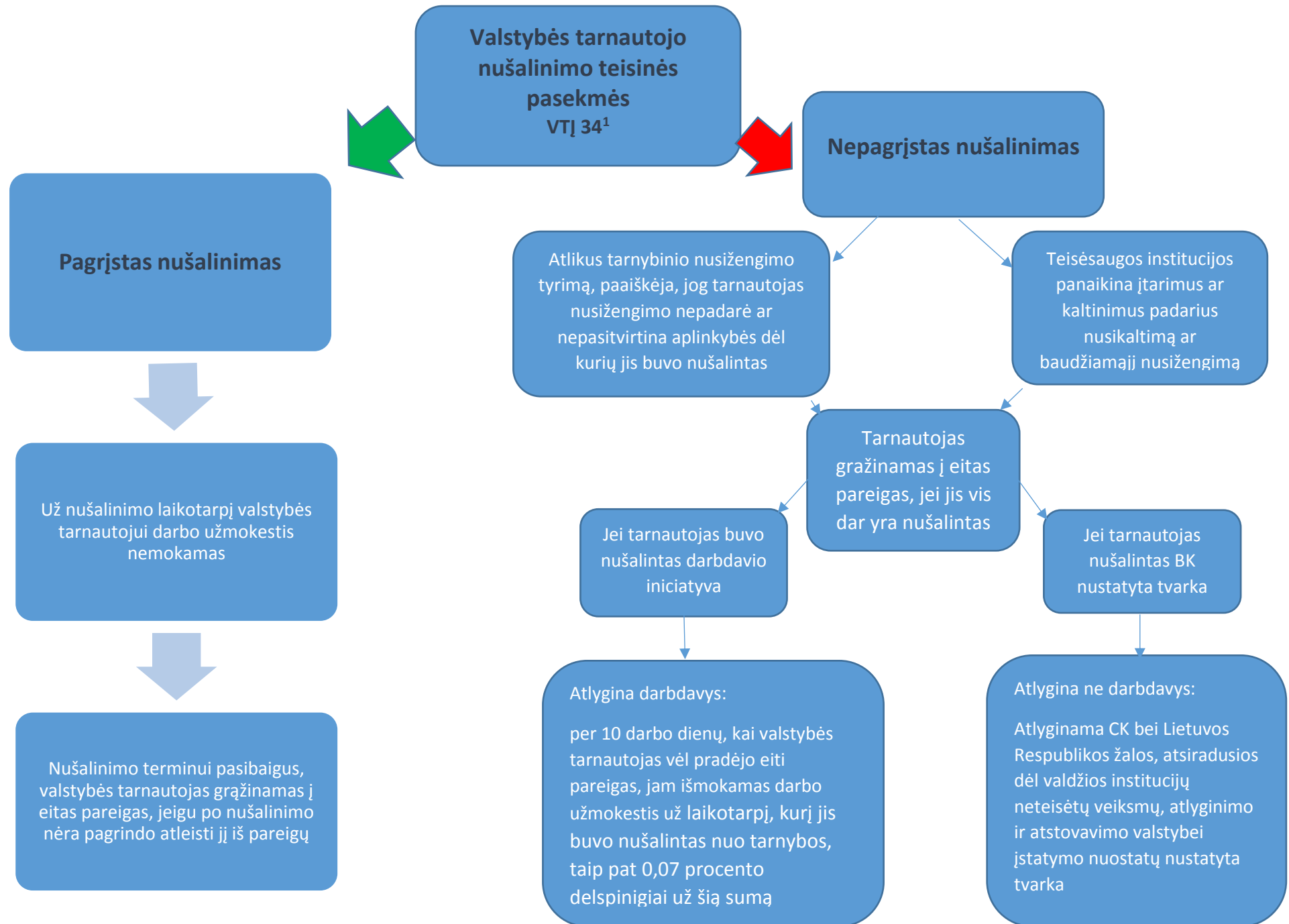
Gali būti nušalintas

pradėjus tarnybinio nusižengimo tyrimą

- gali būti nušalintas jei:
  - 1) tarnautojas toliau eidamas pareigas trukdo ar siekia paveikti tarnybinio nusižengimo tyrimo ar tarnybinio patikrinimo eigą ar rezultatus
  - arba
  - 2) tarnybinio nusižengimo tyrimas ar tarnybinis patikrinimas atliekamas dėl veikos, už kurią valstybės tarnautojas gali būti atleistas iš pareigų
- Atkreiptinas dėmesys, kad tarnybinė nuobauda – atleidimas iš pareigų gali būti skiriama už šiurkštų tarnybinį nusižengimą, taip pat už kitą tarnybinį nusižengimą, jei prieš tai valstybės tarnautojui nors kartą per paskutinius 12 mėnesių buvo taikyta tarnybinė nuobauda – griežtas papeikimas.
- nušalinimo terminas neturi būti ilgesnis nei tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūra.

valstybės tarnautojas įtariamas ar kaltinamas padaręs tyčinį sunkų arba labai sunkų nusikaltimą arba įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikaltimą arba baudžiamąjį nusižengimą, nurodytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje

- BK 11 straipsnis numato, kad sunkus nusikaltimas yra toks tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija šešerius metus laisvės atėmimo, bet neviršija dešimties metų laisvės atėmimo, o labai sunkus nusikaltimas - kai bausmė viršija dešimt metų laisvės atėmimo.
- BK XXXIII skyrius numato atsakomybę už: kyšininkavimą, prekybą poveikiu, papirkimą, piknaudžiavimą, neteisėtą teisių į daiktą įregistravimą, tarnybos pareigų neatlikimą.
- Už nurodytų nusikaltimų tyrimą yra atsakingos atitinkamos teisėsaugos institucijos, todėl tik gavus informaciją iš šių institucijų galimas nušalinimas.

Remiantis INFOLEX duomenimis, įvertinus 24 administracines bylas išnagrinėtas Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme dėl ginčų susijusių su valstybės tarnautojų nušalinimu nuo pareigų – net 21 administracinėje byloje teismas konstatavo, jog nušalinimas buvo pagrįstas ir teisėtas.

Teisminė praktika:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-04-14 nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁶²-2228/2011 pažymėjo, kad nei Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (išskyrus VTĮ 34 str. 1 d., kurioje *inter alia* įtvirtinta valstybės tarnautoją į pareigas priėmusio asmens teisė valstybės tarnautojui, kuris pasirodė tarnyboje (darbe) neblaivus, apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų, tą dieną neleisti dirbti ir sustabdyti darbo užmokesčio mokėjimą), nei Taisyklės atskirai ir išsamiai nereglamentuoja, kaip turi elgtis valstybės tarnautoją į pareigas priėmęs asmuo, kai nustatoma, kad valstybės tarnautojas tarnyboje galimai yra neblaivus, t. y. procedūriškai nereglamentuoja, kokia tvarka ir būdais turi būti fiksuojamas valstybės tarnautojo neblaivumo faktas. Esant šioms aplinkybėms, teisėjų kolegija sprendžia, kad fiksuojant valstybės tarnautojo neblaivumo faktą gali būti vadovaujamosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 452 patvirtintomis Transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklėmis, kuriose įtvirtinta darbuotojo siuntimo į sveikatos priežiūros įstaigą atlikti medicininės apžiūros tvarka. Kita vertus, teisėjų kolegija pažymi, kad minėtame teisės akte įtvirtinta neblaivumo nustatymo tvarka, vertinant ją tarnybinių santykių kontekste, nėra privaloma. Neblaivumo patikrinimas medicininėje įstaigoje yra tik vienas iš įrodymų fiksavimo būdų, kuriuo nagrinėjamoje byloje atsakovas galėjo pasinaudoti, siekdamas pagrįsti pareiškėjos neblaivumo faktą. Ta aplinkybė, kad pareiškėjos R. S. neblaivumas nebuvo patikrintas medicinos įstaigoje, nereiškia, jog atsakovas pareiškėjos neblaivumo fakto negalėjo įrodinėti kitomis leistinomis priemonėmis, taip pat savaime nesudaro pakankamo pagrindo visą tarnybinio patikrinimo ir tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūrą pripažinti neteisėta.

LVAT 2012-04-30 Administracinė byla Nr. A²⁶¹-1581/2012

Kauno miesto apylinkės teismo 2011 m. birželio 17 d. nutartimi teismas nutarė laikinai nušalinti įtariamąjį P. S. nuo Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus vedėjo- vyriausiojo architekto pareigų 3 (trims) mėnesiams, terminą skaičiuojant nuo 2011 m. birželio 17 d. Taigi teismo nutartimi nustatytas konkretus terminas, nuo kurio P. S. nušalinamas nuo einamų pareigų.

Baudžiamojo proceso kodekso 157 straipsnyje, kuriuo vadovaujantis pareiškėjo atžvilgiu buvo pritaikyta minima procesinės prievartos priemonė, nurodyta, kad nusikalstamos veikos tyrimo metu ikiteisminio tyrimo teisėjas, gavęs prokuroro prašymą, nutartimi turi teisę laikinai nušalinti įtariamąjį nuo pareigų ar laikinai sustabdyti teisę užsiimti tam tikra veikla, jei tai būtina, kad būtų greičiau ir nešališkiau iširta nusikalstama veika ar užkirsta įtariamajam galimybė daryti naujas nusikalstamas veikas. Nutartis laikinai nušalinti įtariamąjį nuo pareigų siunčiama įtariamojo darbdaviui vykdyti.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija 2009 m. kovo 13 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A¹⁹ – 64/2009, pažymėjo, kad procesinės prievartos priemonės – nušalinimo nuo pareigų baudžiamojo proceso metu – paskirtis – neleisti atitinkamam valstybės pareigūnui likti tarnyboje (darbe), jeigu nenušalintas nuo pareigų jis turėtų galimybę trukdyti baudžiamosios bylos tyrimui ar net daryti nusikaltimus. Šio nušalinimo atveju darbdavys negali atsisakyti ir privalo vykdyti prokuroro (tardytojo) nutarimą. Kadangi nušalinimas nuo pareigų gali būti panaikinamas tik prokuroro (tardytojo) nutarimu, nušalinimo trukmė ir nušalinimo pasekmės pareigūno tarnybos santykiams nepriklauso nuo darbdavio valios. Šios aplinkybės leidžia pagrįstai konstatuoti, kad siekiant pripažinti asmens nušalinimą nuo pareigų Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka neteisėtu ir (ar) nutraukti šios procesinės prievartos priemonės taikymą, turi būti ginčijamas ne darbdavio, bet tardytojo (nagrinėjamo atveju – prokuroro) sprendimas (nutarimas).

Taigi Kauno miesto apylinkės teismo 2011 m. birželio 17 d. nutartis atsakovui buvo privaloma vykdyti. Kauno miesto apylinkės teismo 2011 m. birželio 17 d. nutartimi P. S. laikinai nušalintas nuo Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus vedėjo-vyriausiojo architekto pareigų 3 mėnesiams, terminą skaičiuojant nuo 2011 m. birželio 17 d., todėl nuo šios datos atsakovas privalėjo vadovaujantis *Valstybės tarnybos įstatymo 34* straipsnio 2 dalimi P. S. sustabdyti darbo užmokesčio mokėjimą.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija 2009 m. kovo 13 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-525-64/2009 lingvistiniu teisės aiškinimo būdu analizuodama šią Vidaus tarnybos statuto nuostatą, padarė išvadą, jog pareigūnui darbo užmokestis ir delspinigiai už nušalinimo laikotarpį šios nuostatos pagrindu be kita ko turi būti mokami kai tarnybinio patikrinimo metu nustatoma, 1) kad pareigūnas nepadarė tarnybinio nusižengimo, arba (ir), 2) kad nėra įstatymo nustatyta tvarka pripažintas kaltu dėl administracinio teisės pažeidimo ar nusikalstamos veikos padarymo, t. y. šių aplinkybių nebuvimas turi būti konstatuotas pareigūno atžvilgiu pradėto tarnybinio patikrinimo metu.

Esant šioms aplinkybėms bei atsižvelgdama į tai, kad procesinių prievartos priemonių taikymas nėra darbo (tarnybos) teisinių santykių dalis, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegija konstatavo, kad esant ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo sprendimui pritaikyti procesinę prievartos priemonę – nušalinimą nuo pareigų, ginčui dėl negauto darbo užmokesčio, delspinigių bei tarnybos stažo išspręsti taikomos ne Vidaus tarnybos statuto 28 straipsnio 5 ir 6 dalių, bet *Valstybės tarnybos įstatymo 34* straipsnio 5 dalies ir (ar) atitinkamai Lietuvos Respublikos *civilinio kodekso* bei Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei įstatymo nuostatos.

LVAT 2015-11-19 Administracinė byla Nr. A-2180-756/2015

Taigi nagrinėjamo ginčo esmė – pareiškėjo nušalinimo nuo pareigų teisėtumas ir pagrįstumas. Vidaus tarnybos statuto 28 straipsnyje (2013 m. liepos 2 d. įstatymo Nr. XII-456 redakcija) nustatyta, kad pareigūnas nuo pareigų nušalinamas *Valstybės tarnybos įstatymo* ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka. Pagal *Valstybės tarnybos įstatymo 34* straipsnio (2013 m. liepos 2 d. įstatymo Nr. XII-451 redakcija), reglamentuojančio valstybės tarnautojo nušalinimo nuo pareigų atvejus, 2 dalies 3 punktą valstybės tarnautojas nuo pareigų gali būti nušalinamas, jeigu jis įtariamas ar kaltinamas padaręs tyčinį sunkų arba labai sunkų nusikaltimą arba įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikaltimą arba baudžiamąjį nusižengimą, nurodytus Lietuvos Respublikos *baudžiamojo kodekso XXXIII* skyriuje.

Bylos duomenimis nustatyta, kad Panevėžio apygardos teismo 2014 m. rugpjūčio 26 d. nutartimi baudžiamoji byla Nr. 1-134-185/2014, kurioje (be kitų asmenų) V. M., kaltinamas pagal Lietuvos Respublikos *baudžiamojo kodekso 25* straipsnio 3 dalį ir 178straipsnio 3 dalį, 25 straipsnio 3 dalį ir 199² straipsnio 1 dalį, 25 straipsnio 3 dalį ir 228 straipsnio 2 dalį (2007 m. birželio 28 d. įstatymo Nr. X-1233 redakcija) perduota nagrinėti viešajame teismo posėdyje. Nusikaltimai, numatyti *Baudžiamojo kodekso 178*straipsnio 3 dalyje ir 199² straipsnio 1 dalyje, kuriais kaltinamas pareiškėjas, pagal *Baudžiamojo kodekso 11* straipsnio nuostatas pripažįstami sunkiais, o *Baudžiamojo kodekso 228* straipsnio 2 dalyje numatytas nusikaltimas yra nurodytas šio kodekso XXXIII skyriuje. Taigi, Šiaulių policijos komisariato viršininkas, įvertinęs gautus duomenis iš Panevėžio apygardos teismo, turėjo teisę nušalinti V. M. nuo pareigų. Per kurį laiką institucijos vadovas turi tai padaryti, įstatymas nereglamentuoja. Priimdamas ginčijamą įsakymą atsakovas nepažeidė ir *Valstybės tarnybos įstatymo 34* straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytų reikalavimų.

LVAT 2009-03-13 Administracinė byla Nr. A¹⁹ – 64/2009

Pareiškėjas, dirbęs pasieniečiu, kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti iš atsakovės Valstybės sienos apsaugos tarnybos darbo užmokestį ir delspinigius už laikotarpį (daugiau nei 4 m.), per kurį pareiškėjas buvo nušalintas nuo pareigų, įskaitant į vidaus tarnybos stažą nušalinimo nuo pareigų laikotarpį. Pirmosios instancijos teismas skundą atmetė. LVAT konstatavo, kad vidutinis darbo užmokestis už nušalinimą nuo pareigų priteisiamas iš

darbdavio tik tiems valstybės tarnybos pareigūnams, kurie buvo nepagrįstai nušalinti nuo pareigų darbdavio iniciatyva tarnybinio patikrinimo metu (Vidaus tarnybos statuto 28 str. 5 ir 6 d.). Nagrinėjamu atveju pareigūnas nuo pareigų nušalintas prokuroro nutarimu atliekant ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje dėl kontrabandos. Vėliau, pareiškėjo atžvilgiu nutraukus ikiteisminį tyrimą, jis buvo grąžintas į tarnybą. Kadangi procesinių prievartos priemonių taikymas nėra darbo (tarnybos) teisinių santykių dalis, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad atsakovei nekilo atsakomybė ir iš jos priteisti darbo užmokestį bei delspinigius už laikotarpį, per kurį pareiškėjas buvo neteisėtai nušalintas nuo pareigų, negalima. Teismas taip pat pažymėjo, kad šis sprendimas neužkerta kelio pareiškėjui siekti žalos atlyginimo CK 6.272 str. ar Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei įst. numatyta tvarka.

Valstybės tarnybos departamento direktorius

Osvaldas Šarmavičius